

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Articulus II. Quando sufficiat confessio formaliter integra.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

sed etiam genericam; sed paret antecedens esse falsum, nam excusatio afficit peccatum, in quantum est allativum incommodi, ergo cum nullum sit incommodum, si ita in genere aut in specie subalterna explicetur, erit obligatio sic confitendi: hinc *Burgh.* frustra dicit suam sententiam esse communem, pro qua inter ceteros citat *Castrop.* p. 11. n. 3. sed isto loco nil habet de quaestione illa, n. 7. autem planè oppositum tenet.

§. 3. Qui ob justam causam confitetur peccatum in genere tantum, non tenetur elicere perfectam contritionem de illo, quia peccatum, quod ita ex causa reticetur, habet se veluti peccatum oblitum, quod supposita attritione universali remittitur per absolutionem directè cadentem super confessam, ergo cum remittatur vi Sacramenti Pœnitentiæ, non est, cur requiratur perfecta contritio, *Lugo Dicast. Leand. Dian. Burghab. supra.*

ARTICULUS II.

Quando sufficiat Confessio integra formaliter.

Resp. Etsi ad hoc Sacramentum requiratur semper aliqua confessio, non tamen semper opus est, ut ea sit integra materialiter, modo sit talis formaliter seu moraliter, id est, quantum moraliter loquendo hinc & nunc potest fieri, etsi postea debeas, si possis, supplerere defectum, non statim, sed quando rursum confiteri obligaberis, aut voles. Porro quando talis Confessio sufficiat, sequentes regulæ docent.

Rr 5

Primâ:

» *Prima.* quodocunque quis ad materialiter
 » integrè confitendum physicè est impotens,
 » sufficit integritas formalis; quia præceptum
 » divinum non obligat ad impossibile. Unde
 » possunt in sequentibus casibus absolvi: I. Mu-
 » tus, etsi unum tantum vel alterum peccatum
 » per nutus significaverit; nisi tamen scripto
 » possit Confessario exhibere, ad quod tunc
 » eum teneri probabilius est, ut communiter
 » docetur, contra *Cajet. Navarr. & alios.* II. Sur-
 » dus, qui non potest omnia explicare. *Layman*
 » *l. 5. tract. 6. c. 8.* III. Ignarus idiomatis, tempore
 » præcepti vel alterius necessitatis, etsi non in-
 » tegre intelligatur, si neque Confessarius lin-
 » guæ gnarus, neque interpret haberi possit,
 » imò etsi adsit interpret, non enim tenetur
 » per eum confiteri, ut docet *Suar. Vasq. Dia.* nisi
 » fortè in periculo mortis, in quo aliqua mino-
 » ra confiteri sufficit. *v. Lug. d. 15. n. 61.* IV. Mo-
 » ribundus, usu linguæ subito destitutus, si petat
 » absolvi, ac det signa doloris, vel antè dederit
 » coram aliis; modò id fecerit in ordine ad Sa-
 » cramentum, quod de quovis in eo statu præ-
 » sumendum videtur. Quo casu si (saltem co-
 » ram ipso infirmo) sive ab uno, sive pluribus,
 » mediatis, vel immediatis testibus detur testi-
 » monium, Sacerdotem non tantum posse, sed
 » probabiliter etiam teneri absolvere, (saltem
 » sub conditione) docet *Dia. & Lug. d. 17. à n. 84.*
 » &c. ex multis aliis; item *Bonac.* citans declara-
 » tionem Cardinalium pro se; & *Præp. q. 4. dub.*
 » 5. &c. eò quòd sic & ægri necessitati, & reve-
 » rentiæ Sacramenti consulatur.
 » Dixi, saltem, quia *Tamb. l. 2. exp. conf.* citans
 » *Kon. Præp. & Lug.* docet, posse & debere ab-
 » solvi

solvi absolutè, etsi sit abiens, qui de signo co-
ram se dato testatus fuit. Denique si nullum
signum dederit, nullo modo absolvendus est,
cum actus judicialis non exerceatur, nisi præ-
cesserit accusatio: licet enim recentiores qui-
dam, ut *Tamb. c. 10. citans Homob. & Molfes. item*
Phil. Servius in Amico fideli p. 3. c. 1. Anton. de litt.
Barth. de S. Fausto, & c. censeant posse, imò de-
bere absolvi sub conditione, dummodo aliàs
probè & christianè vixerit, eò quòd præsumi
possit interiùs elicuisse contritionem; idque
Dian. p. 4. t. 4. R. 92. & p. 9. t. 6. R. 20. ex aliis 12.
judicet probabile; ab aliis tamen meritò reji-
citur, ut *Suar. Vsq. Kon. Mercer. Lug. f. 3. Malder.*
& c. ipsoque *Dian. l. c. & aliis 12. apud Aversam:*
quia deest omnis externa Confessio, quam esse
partem essentialem hujus Sacramenti, constat
ex *Trid. sess. 14. can. 9. & ex nullo signo rationa-*
biliter præsumi potest, ut suppono. v. *Lug. l. c.*
Aversam q. 10. f. 18., ubi notat absolutionem,
quæ iis, qui inscripti sunt in societatem Rosa-
rii, solet in infirmitate impendi sine omni con-
fessione, non dari tanquam sacramentalem,
nec in ordine ad conficiendum Sacramentum,
sed ad indulgentiam & remissionem poenæ
consequendam.

Secunda. Quando vel poenitenti, vel Con-
fessario imminet periculum vitæ, quod nec
illum integrè confiteri, nec hunc audire patia-
tur, sufficit integritas formalis. Ratio, quia
tunc materialis non est possibilis moraliter:
quod valet sequentibus casibus.

I. Si poenitens v. g. infirmus, uno alterove
peccato dicto deficiat; vel sit grave periculum,
ne deficiat.

2. Si

2. Si infirmus volens confiteri, dum el-
 tur Viaticum, deprehendatur multas confel-
 siones fecisse invalidas, & gravitas morbi non
 patiatur dilationem absolutionis, *Gran. Zam.*
Dia. p. 5. t. 3. R. 75.

3. Si ipse Sacerdos in periculo constitutus,
 videatur antè moriturus, quàm pœnitens ab-
 solvatur.

4. Si tempore pestis, prudentum iudicio,
 moraliter certum periculum sit, ne Confessa-
 rius inficiatur: qui si tamen totam audire ve-
 lit, tenebitur ad eam pœnitens.

5. Si immineat conflictus, vel sit multitudo
 moribundorum v. g. in naufragio, nec pos-
 sint omnes audiri: in quo casu possent etiam
 omnes simul, dicto uno peccato, quod minus
 infamat, (vel etiam secundùm quosdam, si
 aliter fieri non possit, dicendo in genere se esse
 peccatores) absolvi, dicendo: *Ego vos absolvo,*
&c. vid. Sa. V. absolutio, & Kon. de Sac. d. 7. dub. 9.

Tertia. Quando ex confessione certi pec-
 cati vel circumstantiæ, timetur meritò grave
 damnum proprium, vel alienum, sive Confes-
 sarii, sive alterius, corporale vel spirituale,
 potest id reticere. Ratio, quia præceptum di-
 vinum de integritate, non obligat cum tanto
 incommodo. Quod tantùm esse posset, ut
 peccares confitendo; v. g. 1. Si Sacerdos cer-
 tum peccatum sit revelaturus (intellige cum
Kon. Lug. d. 16. n. 527. quod pœnitens ipse non
 teneatur revelare) 2. Si sciat v. g. mulier, ex
 certo peccato sibi, vel Confessario fore peri-
 culum ruinæ. 3. Si pœnitenti inde immineat
 grave damnum, vel periculum viræ vel fa-
 miæ: In his tamen casibus videtur requiri ne-
 cessitas

cessitas confitendi, v. g. ob communionem annuam; vel si longo tempore alioqui esset differenda, *vid. Fill. t. 27. c. 6. Lug. l. c.* ubi monet, talia damna aut pericula non facillè fingenda esse, & quidem in Religioso vix posse locum habere.

Quarta. Si quis aliquod peccatum, vel circumstantiam non possit confiteri sine violatione sigilli, v. g. si invalide absolvisset simoniacum, nec posses confiteri nisi illi, qui facillè inde posset conjicere, quisnam ille esset.

Ex omnibus suprà dictis sequitur, excusari etiam sequentes ab integritate materiali.

1. Qui habent casum reservatum, de quo *infra, & Laym. c. 12.*

2. Scrupulosum, qui perpetuò angitur de oblitis.

3. Quem Sacerdos absolvit ante finem, nolens omnia audire, ut habet *Bon. hic.*

4. Quem fallit memoria, ita ut dicat, se scire in genere, quòd peccaverit mortaliter, non occurrere autem speciem peccati; etsi tunc veniale aliquod addere sit consultum. *Kon. Lay. l. c. contra Sot. Medin.*

5. Eum, qui extremè rudis, vel simplex, dicit se dolere de peccatis, nullum tamen in specie, ne veniale quidem sciat dicere: qui etsi speculative loquendo possit absolvi, practice tamen non expedit, sed datâ benedictione permittatur communicare. *Lay. l. c.*

6. Qui aliquod peccatum non potest confiteri sine complicitis infamatione; v. g. si peccasset cum matre vel sorore, quam Confessarius nosset, tunc enim (si alium Confessarium non potes habere, quem aliàs adire tenereris) suffi-

sufficeret, imò deberet dici, quòd animo cum
 ea, vel in genere, cum aliquâ fornicationem,
 vel incestum commisisses, reticendo gradum
 primum vel secundum, quoad licebit, sine
 manifestatione complicitis, cum proposito
 confitendi integrè Sacerdoti alteri proximâ
 occasione. Ita probabiliter Nav. c. 7. Bon. Con.
 Vasq. Præp. hic dub. 6. & Gomaz & c. Ratio est,
 quia quando duo præcepta divina concur-
 runt, naturale & positivum, quæ simul servari
 non possunt, præferendum est naturale; quia
 strictiùs obligat. Et si probabiliùs contrarium
 doceant Fill. Suar. Vasq. Less. Lug. d. 16. n. 394.
 Hurt. Kon. & alii. Unde talis saltem non tene-
 bitur tacere id peccatum, ne complicem infam-
 met, nisi commodè possit; (quod Lug. exten-
 dit etiam ad non complicem, sine cujus mani-
 festatione peccatum explicari non potest)
 ideoque Confessario curandum, ne nomen
 tur personæ, nisi ad pœnitentis directionem
 opus esset, tunc enim infamia ista non tanti
 æstimatur, eamque sibi imputet, quia pecca-
 vit: Conferendum tamen est commodum
 directionis cum infamia. Ratio suprâ dicto-
 rum omnium, quia in his casibus moraliter
 non potest fieri confessio materialiter integra.
 Lay. c. 8. Fag. p. 1. c. 3. v. Dian. p. 3. t. 4. R. 64. & 131. &
 p. 1. t. 7. R. 49. Less. l. 2. c. 11. Tamb. l. 2. c. 9. §. 2., ubi
 docet, probabile esse, quòd talis pœnitens
 propter solam consolationem, quam sentit ab
 amico vel docto Confessario, possit ei confi-
 teri, etsi alium habere possit.

ADDEN-

A D D E N D A.

Quest. 155. Quid præterea sit notandum circa 1141
Confessionem formaliter integram. R. §. 1.
 Confessio saltem formaliter integra, est de es-
 sentia Sacramenti, aliqua enim Confessio est
 pars Sacramenti, uti doctè evincit Sylv. p. 2. in
 fine, Orat. 1., non materialiter, ergo saltem
 formaliter integra. Hinc sequitur eum, qui sa-
 crilegè aut invalidè est confessus aliquod pec-
 catum, teneri illud iterum confiteri, quia talis
 Confessio fuit nulla.

§. 2. A Confessione materialiter integra 1142
 non excusat præcisè infamia apud Confessa-
 rium incurrenda: quod meritò certum esse di-
 cit *Esparsa* q. 90. a. 2. ad 3. quamvis enim insti-
 tutio divina non obliget ad gravia onera Sa-
 cramento extrinseca, tamen obligat ad intrin-
 seca, quale est confusio propter proprium pec-
 catum subeunda apud Confessarium, sequitur
 enim per se ad manifestationem peccati sui,
 quam præcepit Deus.

§. 3. Qui prudenter timet lapsum suum, si 1143
 faciat longum examen circa peccata carnis, po-
 test omisso diligentiore examine petere absol-
 vi, saltem usque dum absit hoc periculum, con-
 fitendo in specie, quæ potest sine periculo,
 tum enim est impotentia moralis confitendi
 integrè. *Sporer* n. 468. *Tamb.* De conf. l. 2. c.
 10. n. 21.

§. 4. Quamvis multi doceant reticere posse 1144
 peccatum, ne manifestetur complex, uti insi-
 nuabitur n. 1752. tamen *Bonæpei* & *Steph.* tr. 5.
 d. 5. n. 162. rectè dicunt Confessarium posse in-
 terro-

terrogare pœnitentem, an sit in occasione proxima peccati, licet ita venturus sit in notitiam complicitis, per accidens enim est, quod huius peccatum etiam manifestetur. Et secundum omnes cum *Lugo* d. 16. à n. 431. potest Confessarius cogere pœnitentem ad peccatum complicitis, vel cuiuscunque alterius, manifestandum illi, ad quem spectat scire & emendare, vel cavere periculum relapsûs aut alienæ seductionis: sed rectè monet *Mendo* d. 10. q. 5. n. 116. quod etiam dicam n. 1752. non expedire, ut Confessarius se offerat ad talem manifestationem faciendam, nam per hoc fit Confessio odiosa saltem apud alios, unde si necesse sit fieri, potiùs petat à pœnitente, ut extra confessionem de hoc ipsi loquatur, quod etiam suadet *Lugo* n. 435.

¶ 1145 §. 5. Uxores & matres sæpè excusantur, quæ peccata maritorum & filiorum saltem indirectè tangunt apud Confessarium, qui hos novit, id enim communiter faciunt ad necessarium consilium petendum, vel ad leniendum ingentem dolorem, & alioquin nimis durum foret continuò adire novos Confessarios, videnturque mariti & filii, quia peccarunt agendo contra uxores vel matres suas, excidisse jure suo ad illam famam retinendam, *Steph.* tr. 4. d. 6. n. 12. Consulendum tamen est, ut quantum fieri potest, de alienis peccatis taceant & se solas accusent.

¶ 1146 §. 6. Quando pœnitens defectu temporis non potest Sacerdoti confiteri nisi unicum peccatum, si habet mortale, tenetur mortale confiteri, qualecunque tandem, & non necessario gravissimum, *Ills.* n. 138. Similiter si confiteatur

tur in genere soli Sacerdoti, tenebitur dicere, peccavi graviter, Illj. n. 139. Ratio utriusque est, quia hoc ipso, quod possit dici mortale in specie, vel saltem in genere, præceptum obligat, potestque illi satisfieri; sed non obligat, ut unum dicam præ altero, ergo.

§. 7. Si quis cum causa reticeat peccatum, 1147 vel confiteatur in genere tantum, non tenetur de tali peccato non expresso elicere contritionem perfectam, uti dictum est n. 1139. An habens reservata possit hæc reticere apud Confessarium non habentem potestatem in reservata, & à solis aliis absolvi, dicetur n. 1599. Quomodo ille, qui dixit se velle generaliter confiteri, possit nihilominus aliqua reticere, dicetur n. 1183. & 1879.

Q156. Quid addendum sit circa causas & modos 1148 dimidiandi confessionem vel absolutionem. R. seqq.

§. 1. Confessio tum dicitur dimidiari, quando pars peccatorum exprimitur & pars reticetur. Absolutio tum dicitur dimidiari, quando pœnitens est quidem dispositus ad absolutionem omnium peccatorum, & Confessarius etiam potestatem habet absolvendi ab omnibus, attamen ab omnibus non absolvit, quia restringit intentionem ad aliqua tantum,

§. 2. Magnus concursus pœnitentium non 1149 est causa sufficiens dimidiandi confessionem, uti constat ex hac prop. 59. ab Innocentio XI. damnata, *Licet Sacramentaliter absolvere dimidiatè confessos ratione magni concursus pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis aut indulgentiæ.* Unde nunc non est audiendus Gob. tr. 6. n. 479. dicens oppositum esse probabile.

Tom. VI.

Ss

§. 3.

1150 §. 3. *Lumbier* apud *Carden.* in 2. crisi d. 38. n. 14. etiam post damnatam illam propositionem putat adhuc causam dimidiandi confessionem sufficientem esse, si in concursu pœnitentium aliqui eorum non essent redituri ad confessionem, sed melius contradicit *Carden.* à n. 16. nam cum tales possint redire, si velint, quod ex malicia non sint redituri, non facit necessitatem physicam aut moralem absolvendi dimidiatè confessos, alioquin etiam deberem absolvere eum dimidiatè confessum, quem præviderem nihilominus iturum ad Communionem, quamvis non absolverem.

1151 §. 4. Idem *Lumbier* putat causam sufficientem dimidiandi confessionem esse, si pœnitens peregrinus bonâ fide accedat non satis examinatus, qui discedere statim debeat, neque possit ob multitudinem confitentium satis examinari à Confessario: sed neque hoc sufficit, nisi accedat impossibilitas moralis integrè confitendi, qualis esset, si pœnitens non esset capax ad examinandam Conscientiam, nec aliàs posset confiteri, & Confessarius v. g. ob fatigationem non posset eum diutiùs examinare, tum enim dimidiatè confessus posset absolvi, *Card.* n. 30.

1152 §. 5. Si pœnitens ritè dispositus confessus sit plura venialia, & Confessarius intendat eum ab aliquibus tantum absolvere, validè absolveretur ab his & non ab aliis, quia potest unum remitti sine altero, & hoc sensu validè dimidiabitur illa absolutio venialium, hoc tamen est illicitum, sitque injuria pœnitenti, qui positâ ex parte sua dispositione & confessione talium peccatorum jus habet ad absolutionem adæquatam illorum.

§. 6. Si pœnitens confessus sit plura mortalia, & Confessarius intendat eum absolvere ab aliquibus tantum, absolutio erit invalida defectu intentionis, quia Christus requisivit talem intentionem in Confessario, vi cuius saltem indirecte possent remitti omnia mortalia, noluit enim unum mortale remitti sine altero, quia voluit remitti per gratiam, quæ cum constituat simpliciter amicum & filium adoptivum Dei, pugnat cum quocunque mortali, quod red lit odibilem & hostem Dei.

1153

§. 7. Si pœnitens suo Superiori confessus sit duo mortalia, unum ipsi reservatum, alterum ipsi non reservatum: aut si confessus sit solum reservatum, eò quòd Superior noluiſſet audire non reservatum, si iste Superior intendat directe absolvere ab hoc solo reservato, eumque remittat ad Confessarium inferiorem pro directa absolutione ab altero non reservato, valide quidem à Superiore absolvetur à reservato directe & à non reservato indirecte, probabilius tamen est cum *Castrop. t. 23. pu. 15. Lugo d. 20. f. 6. Dicast. d. 11. n. 317. Aversa q. 17. f. 9. Moya d. 1. q. 8. n. 18. aliisque plurimis contra S. Anron. Sot. Palud. Nav. Led. Caj. & alios*, hoc esse illicitum, nam imprimis si pœnitens illi confessus est etiam non reservatū, videtur per confessionem factam & acceptam acquisivisse jus ad illicitius etiam absolutionem, ideoque *Suar. d. 31. f. 1. n. 2. sententiam Medinae* putantis eum licite ad inferiorem remitti, dicit esse improbabilem, imò putat non posse non absolvi directe, quamvis de hoc dubitet *Lugo num. 77.* Deinde hoc ipso, quòd Superior nollet audire alterum non reservatum, peccaret, quia non videtur

1154

S s 2

pro

pro sua libertate facere posse, ut ita dimidietur confessio, quæ de jure divino debet esse integra. Et cum confessio non possit, per se loquendo, esse dimidiata, multò minùs absolutio, potestas enim reservandi nullum speciale jus tribuit Superiori, ut alterutram dimidiet, maxime cum non videatur ordinariè occurrere rationabilis causa sic dimidian di, nisi fortè in raro casu, v. g. impossibilitatis audiendi reliqua: Neque enim sufficit multitudo negotiorum, uti rectè *Archid. Silv. Victor. Suar. Vasq. Tann. Laym. Fill. t. 7. n. 301.* contra *Rich. Sot. Nav. Cai. Sa, Henriq. Valent. Tolet.* Itaque debet Superior vel audire vel absolvere ab omnibus, vel pro omnibus remittere ad inferiorem, tollendo reservationem, quod potest etiam extra Sacramentum, aut huic communicando potestatem absolvendi etiam à reservato: Quid autem fieri debeat vel possit, si pœnitens communicare debeat, & desit Confessarius habens potestatem in reservata, dicetur n. 1599.

1155 Q. 157. Quid dicendum sit de illo, qui Confessario ignoto confitetur mortalia, & postea ordinario suo Confessario sola venialia. R. De hoc dicetur num. 1186.

1156 Q. 158. Quid addendum sit circa absolutionem moribundi, qui jam dare non potest ulla signa pœnitentie. R. seqq. §. I. Moribundus, quamvis nunc nulla dare possit signa pœnitentie, potest & consequenter debet sub conditione absolvi, saltem tum, si resciaur petivisse Confessarium aut voluisse confiteri, ita Author opusc. 65. apud *S. Tho. Tit. De Sacram. Unctionis* sub finem, & sequuntur omnes Societatis Authores, teste *Gormaz p. 2. num. 244.* refertque Authores 32.

Dian.

Dian. p. 3. t. 3. R. 4. Aversa q. 10. f. 17. refert 34. Carden. in 1. crisi d. 48. adhuc plures : & esse communem apud PP. Dominicanos , testatur Casulas apud Moyam d. 6. q. 1. Probatur ex Concilio Carthag. IV. can. 76. His verbis, is, qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesi conversus fuerit, dent testimonium, qui eum audiêrunt, & accipiat pœnitentiam. Idē habetur ex Conc. Carthag. III. Cap. egrotantes 75. De consecr. dist. IV. Item in Conc. Arausicano 1. can. 12. Et ita expressè statuitur à S. Leone Papa Cap. His qui, causâ 26. q. 6. Item à Rituali Romano Tit. De Sacram. Pœn., quod Rituale Paulus V. approbavit, & per expressam constitutionem, quæ est 85. apud Cherubinum, mandavit observari. Ideoque J. Sanch. apud Moyam dicit hanc sententiam esse ferè definitâ, Vasq. & Tolet. vocant absolutè definitam à SS. Canonibus. Nec obstat decretum Clementis VIII., de quo dicitur n. 1195., nam nihil dicit contra confessionem in absentia factam, dummodò sit ordinata ad absolutionem à præsente habendam. Quod autem Clemens voluerit ejusmodi moribundum absolvi, imò dixerit se absoluturum, si casus se offerret, testati sunt Cardin. Bellarm. & Archi-Episc. Armacanus apud Lugo d. 17. à n. 76. Accedit testimonium Patris Suar. apud Tann. q. 9. n. 16., qui scribit se ex ore Clementis VIII. & Pauli V., itemque ex sententia multorum Cardinalium habere, non fuisse unquam mentem Pontificum damnare absolutionem talis moribundi, quæ fieret à Sacerdote præsente: hinc certum videtur absolvi debere sub conditione. Ratio est, quia petendo Con-

fessarium externè confessus est se peccatorem ,
 in necessitate autem sufficit confessio in com-
 muni, secundùm dicta n. 620. Deinde sufficien-
 ter confessus est Sacerdoti, quando alius ad Sa-
 cerdotem retulit istam ipsius confessionem, hic
 enim referens habet se, ac si moribundus ipse
 fecisset per litteras vel interpretem. Præterea
 probabiliter præsumitur esse dispositus, ergo
 lex Charitatis obligat Confessarium, ut proxi-
 mo in extrema necessitate constituto subveniat,
 sicut potest. Nec ideo fiet irreverentia Sacra-
 mento, nam Sacramenta sunt instituta ad salu-
 tem hominum, ergo non est contra eorum re-
 verentiam, sed maximè est secundùm eorum fi-
 nem, si prout possunt, conferantur, ubi extre-
 mè periclitatur salus hominis. Deinde conditio
 salvat reverentiam Sacramenti, si enim mori-
 bundus non sit capax, non fit Sacramentum.
 Denique proximi necessitas excusat ab irreve-
 rentia, uti constat ex multis similibus casibus in
 l. 6. p. 1. n. 110. & 119. relatis. Videri potest
 etiam Rayn. in Heter. tom. 16. f. 1. p. 9. à n. 15.

1157

§. 2. Tenetur Sacerdos talem moribundum
 absolvere, quamvis unus fide dignus testetur
 illum petivisse Confessarium, vel dedisse signa
 doloris, quia quando non agitur de præjudicio
 tertii, creditur uni testi, *Moya & Averfa* supra,
Illf. n. 140. *Dian.* R. 5. *Escob.* l. 15. probl. 51. *He-
 rinx* d. 3. n. 70. alique communissimè: Imò ferè
 omnes addunt cum *Gormaz* n. 258. sufficere, si
 id testetur etiam infidelis vel hæreticus, quia
 cùm sint hostes hujus Sacramenti, præsumi non
 potest, quòd falsò testentur in ordine ad hoc, ut
 Sacramentum fiat.

1158

§. 3. Idem dicendum est, quamvis testis hoc
 dix-

dixerit absens à moribundo, ad quem solus Sacerdos accedat, uti tenent Authores gravissimi, quorum 30. refert & sequitur *Moya* q. 2. ad quos accedunt *Aversa* & *Ills.* suprà, *Lugo* num. 85. *Escob.* probl. 52. *Gorm.* n. 257. & 265. *Platel.* nu. 771. *Gob.* t. 7. n. 599. cum enim illa ægroti confessio fuerit facta ex intentione habendi absolutionem à Sacerdote præsentem, sufficienter fuit sacramentalis, & secundum antè dicta in necessitate sufficit.

§. 4. Idem dicendum est, licet testis hoc referens Sacerdoti non viderit aut audièrit ipse, sed tantum habeat ex relatione alterius. *Dicast.* *Dian.* *Herin.* & *Ills.* suprà *Lugo* n. 81. *Escob.* probl. 50. *Moya* à n. 6. parum enim ad rem facit, quod Sacerdos id mediata resciat, cum satis sit confessionem sensibilem à pœnitente esse positam & directam ad absolutionem à Sacerdote habendam, hocque nunc cognosci à Sacerdote.

§. 5. Idem dicendum est, quamvis signa pœnitentiæ aut doloris fuerint tantum dubia, uti sunt, quæ secundum se sunt indifferentia, v. g. si visus sit tundere pectus, oculos ad cœlum tollere, aliquam imaginem devotè respicere, quia in articulo mortis quilibet præsumitur desiderare optimum suæ animæ remediū, ergo signa pœnitentiæ vel doloris in eo articulo exhibita censerì debent à pœnitente relata ad sacramentalem absolutionem. *Conf.* nam saltem dubium est, ergo in extrema necessitate constituto succurrendum est, quantum succurri potest: Et ideo probabiliter deducunt *Moya* n. 5. *Bosco* n. 170. *Escob.* probl. 47. contra *Laym.* *Lugo* n. & *Dian.* si Sacerdos post confiteor in Missa incidisset in apoplexiam, esse sub conditione absolvendum.

1161 §. 6. Si certum esset, quòd talis ægrotus nullo signo externo manifestasset dolorem, adeoque non posuisset ullam confessionem sensibilem, etiam certum esset absolutionem illi dandam fore invalidam, quia confessio sensibilis est de necessitate Sacramenti, secundum dicta n. 669. Et ideo in Ordinatione pro studiis Superioribus in Societate J E S U inter sententias Theologicas prohibetur, ne doceamus hanc 16. *Moribundus, etsi nullum signum det aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos nec sciat, nec prudenter putare possit præcessisse sensibilem aliquam confessionem, absolvi potest: Unde à contrario,*

1162 §. 7. Quia semper incertum est, an dolor non sit sufficienter manifestatus, adeoque an non aliqua confessio sufficiens sit facta, hinc, quicquid contradicant *Suar. Vasq. Laym. Mald. Con. Regin. Turr. Lugo Dian. Rayn. n. 17. Arr. d. 36. n. 34.* alique plurimi, probabile videtur, quamvis ægrotus non sciatur ullum signum poenitentiae aut doloris dedisse, adhuc posse absolvi sub conditione, saltem virtute aliarum actionum, quæ secundum opiniones, licet dubiè probabiles, nomine confessionis venire possunt, nam plures quàm 30. Authores apud *Vindicem Gob. prop. 1. n. 23.*, quorum aliquos statim referam, dicunt quandam confessionem esse, si quis hactenus vixerit Christianè, si Sacramenta frequentarit &c., ideoque talem in subito casu mortis absolvendum esse. Hoc videtur expressè docere *S. Aug. tom. 6. De adul. conjug. l. 1. c. ultimo*, uti fusè ostendit *Bosco à n. 131.* Idem docent *S. Antoninus in Sacerdotali Romano*, & *Memoriale Confessariorum* approbatum à *Greg. XV.* cùm esset Archi-Episcopus

scopus Bononiensis, uti ad longum refert *Schild.* tr. 6. n. 39. Eandem sententiam vocat nunc communem *Moya* q. 4., pro qua adductis fusè nominibus, locis, & verbis refert graves Authores 16., qui eam absolutè tenent, item alios longè plures, qui defendunt ut probabilem, & ex præcepto charitatis in praxi tenendam, ad quos accedunt *Gob.* n. 601. *Tamb.* De conf. l. 2. c. 10. n. 11. *Bass.* in floribus v. *Absolutio.* n. 13. *Schild.* suprâ, *Escob.* probl. 55. *Carden.* suprâ, *Aversa* f. 18. *Herin.* à n. 77. *Bosco* f. 9. concl. 6. *Quarti* in Rubr. miss. p. 3. tit. 10 n. 3. f. 1. dub. 3. *Arjd.* tom. 2. p. 2. tr. 3. cap. 2. n. 5 *Sporer* n. 645. & apud hunc *Bonagratia.* *Gorm.* n. 262. Rationes sunt 1., quia probabile est illum moribundum habere voluntatem confitendi, cum quisque præsumatur velle salutem suam, adeoque & hoc medium salutis; sed etiam probabile est hanc voluntatem sufficienter manifestatam esse saltem per vitam Christianè ductam, secundum antè dicta, confessio enim etiam diu antecedens potest dolorem consequentem sufficienter reddere sensibilem, uti tenent gravissimi Authores n. 700. relati: quivis autem bene vivendo intendit sibi prodesse, quantum potest, ergo intendit manifestare se velle absolutionem à peccatis, quando maximè illà indigebit & non poterit petere, adeoque pro illo articulo mortis, ergo. 2. Moribundus ille antè hac est sæpius confessus, sed confitens habuit voluntatem saltem implicitam per illas confessiones acquirendi jus ad absolutiones etiam plures ab aliis sacerdotibus accipiendas de illis peccatis confessis, & indirectè etiam de aliis, si alioquin periclitaretur de salute, voluit enim

per illas confessiones salutis suæ omni meliori modo esse consultum ; est autem probabile confessionem unam, si veniat ad notitiam plurimum Sacerdotum, esse virtualiter multiplicem, & sufficere ad plures absolutiones, uti colligitur ex dictis n. 647. Ergo probabile est ex vi confessionum antecedentium esse capacem novæ absolutionis de peccatis olim confessis, per quam indirectè remittentur etiam postea commissa. 3. & præcipuè quia videtur probabile, quod ad absolutionem validam sufficiat dolor per signum externum manifestatus, licet Sacerdos clarè illud signum non agnoscat, dummodo saltem sub dubio præsumat esse positum, uti docent *Aversa* & *Quarti* supra, qui addunt locum dubitandi adesse, quandocunque non constat oppositum : Ratio autem illius asserti est, quia manifestatio externa doloris est aliqua confessio externa peccati, ergo sufficiet ad valorem absolutionis. Jam verò in casu posito præsumi potest moribundum dare vel dedisse ejusmodi signa externa doloris, uti notant iidem Authores aliique cum *Gob. Marschant. Sporer* à n. 647., nescitur enim, an non utatur ratione, & ejusmodi moribundi ordinariè dant externa aliqua signa, quibus fortè manifestare volunt suum dolorem, uti innuit *S. Th.* in 4. dist. 22. a. 1. quæstiu. 2. ad. 3. his verbis, *Contritio, quæ videtur tantum interioris pœnitentiæ esse, invenitur in pœnitentia exteriori secundum quædam signa, quibus sensibilibus manifestatur, vel aliis vel saltem ipsi pœnitenti, qui dolorem sensibilem percipit in seipso.* Ex his sic conficitur argumentum:

Est gravis obligatio ex charitate, ut Sacerdos

in

in extrema necessitate proximi operetur ex opinione probabili saltem aliorum, uti habet communis cum *Moya* n. 35., imò opinio etiam tenuiter tantum probabilis praticari debet, si alias proximè periclitaretur salus æterna proximi, uti tenent multi & graves auctores cum *Sancti. Moya* à n. 38. *Vind. Gob.* n. 27. *Viva* in app. ad prop. damnatas §. 11, quos secutus sum l. 1. n. 366. nec improbare audeat *Illf.* n. 146. quamvis acerrimè stet pro opposita sententia, nam periculum frustrandi Sacramentum pro salute humana institutum, est minus malum quam periculum amittendæ æternæ salutis hominis, atqui hæc opinio est aliquo modo & saltem tenuiter probabilis, uti ex dictis patet, ergo.

§. 8. Jam dicta extendunt *Pont. Gormaz* n. 1163 265. aliique contra *Bosco* n. 172. etiam ad casum, quo quis subito incideret in periculum mortis, quamvis antehac malè vixisset: hinc etiam *Escob.* probl. 55. *Sporer* supra & alii dicebant sufficere, si constet fuisse christianum vel catholicum, quia si externè aliqua signa det, præsumi potest saltem dubiè, quòd faciat ex voluntate salvandi se, ideoque confitendi vel manifestandi dolorem, hoc enim prudenter præsumitur, quod communiter contingit, sed catholici in talem agonem lapsi communiter solent petere Confessarium vel manifestare dolorem, prout possunt, ergo. Ex his infert *Gorm.* n. 266. citans *Bonagratiam*, licèt aliquis actualiter peccando subito destitueretur sensibus, regulariter sine absolutione dimittendum non esse: Hinc etiam *Tamb. Carden. & Stoz.* n. 97. dicunt christianum in duello vel adulterio con-

confossum, si supersit aliquid temporis ante mortem, vix dimittendum sine absolutione: Et quæ contra hæcenus dicta objici possent, solvunt *Schild.* suprâ, *Moya* à n. 36. *Gorm.* à n. 270 & fusiùs *Bosco* à n. 119. Aliqua addam n. 1865.

¶ 164 §. 9. Certum est, si ille, qui fuit ægrotus, adveniente Sacerdote sit mortuus, non posse Sacramentaliter absolvi, quamvis antè dedisset signa pœnitentiæ, uti habetur Cap. *Multiplex* 49. De Pœn. dist. I. quia ibi non est ampliùs homo, neque anima illa est ampliùs in statu viæ, Sacramenta autem sunt instituta pro hominibus viatoribus. *Nec obstat*, quòd *S. Thom.* opusc. 65. Tit. *De cautela in confessione habenda*, sic scribat, *Si infirmus petit pœnitentiam & antequam Sacerdos veniat ad eum, sit mortuus vel amiserit loquelam, Sacerdos habeat eum pro confesso, & post mortem absolvat eum: Nam* opusculum il lud non esse *S. Tho.*, tenent nunc omnes communiter cum *Moya* n. 16., cujuscunque autem sit, sic explicari debet, quòd velit absolvi, uti absolvi potest, nempe à peccatis, si destitutus loquelâ abhuc vivat, aut si dubitetur de vita; si autem mortuus sit, ceremonialiter à censuris, ut sepulturâ & communibus suffragiis Ecclesiæ non careat.

Obji. Aliqui Medici tenent animam rationalem manere unitam corpori etiam uno vel altero quadrante post mortem vulgariter existimatam, ergo Sacerdos superveniens postquam aliquis ira est in propinquo tempore defunctus, tenebitur eum absolvere saltem sub conditione. *R.* Si opinio illa per autoritatem vel rationem fiat alicui saltem dubiè probabilis,

is, c. seq. Oppositum autem hactenus putavi & adhuc puto esse certum.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones Confessionis.

R Esp. Præter integritatem sunt hæ tres: " 1165

Prima: ut sit Vocalis, scilicet ordinariè: id est, que propter usum, & praxim Ecclesiæ graviter obligantem, nisi subsit justa causa, ut impotentia, sive physica, sive moralis, quæ si adsit, potest fieri nutu, scripto aliòve signo, v. g. si quis ob anxietatem loqui non possit; aut puella supra modum verecunda aliter se non possit explicare, quàm scripto, quo à Confessario lecto, addat voce, de his me accuso, *Suar. Vasq. Lug. Lay. l. 5. t. 6. c. 6. n. 3.* Imò qui aliter non potest, tenetur juxta communem sententiã confiteri per nutus aut scriptum, tempore præcepti, etsi id, quoad scripturam, non admittant *Nay. Tol. Sot. Val. Dian. extra articulum mortis. v. Lugo d. 15. num 87.* Similiter suadendum esse surdis, ut confiteantur scripto, (licet ad id non teneantur) ne ab aliis audiantur. Eandemque ob causam eos non interrogandos, nisi de plañe necessariis, ex *Poss. docet Dian. p. 3. t. 4. R. 127. & p. 5. t. 6. R. 5. Unde resolves hunc casum:*

Is qui extra necessitatem, totam confessionem facit nutu vel scripto, mortaliter peccat, ac consequenter non absolvitur. *Dian p. 3. t. 4. R. 127. ex Sylv. v. Fill. t. 7. c. 1. Kon. d. 6. dub. 1. Suar. d. 21. j. 3. n. 5.*

Secunda Conditio, ut sit secreta, id est, ut fiat soli Sacerdoti, non quidem ex necessitate, sed usu